

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

DĖL CIVILINIO KODEKSO 6.228¹, 6.228³, 6.228⁴, 6.228⁶, 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁰, 6.228¹¹ STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 2, 40 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR NESĄŽININGOS KOMERCINĖS VEIKLOS VARTOTOJAMS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. X-1409 2, 5, 6, 7, 13, 14, 16, 20, 21, 23 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO 12¹ STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-21-1338) (TAIS-21-26633(2))

2021-10-13 Nr. NV-2523

Vilnius

Rengėjas: Teisingumo ministerija.

Tikslas: užtikrinti atitinkamų ES direktyvų perkėlimą į nacionalinę teisę, sudarant teises sąlygas stiprinti vartotojų teisių apsaugą internete ir skaitmeninių paslaugų rinkoje.

Esama situacija: šiuo metu detalai neregamentuota vartotojų apsauga internete ir skaitmeninių paslaugų teikimo srityje.

Esmė:

- išplečiama vartotojų apsaugos taikymo sritis (vartojimo sutartis reglamentuojančių normų taikymas) – aiškiai nurodoma, kad apimamos ir tos sutartys, pagal kurias verslininkas suteikia arba įsipareigoja suteikti skaitmeninį turinį (kuris nėra įrašytas fizinėje laikmenoje) ar skaitmeninę paslaugą vartotojui, o vartotojas pateikia arba įsipareigoja pateikti asmens duomenis (t. y. nemoka kainos pinigais, o „sumoka savo duomenimis“);
- papildomi (patikslinami) prieš sutarties sudarymą vartotojams teikiamos informacijos reikalavimai dėl skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų, taip pat dėl skaitmeninių elementų turinčių prekių („išmaniųjų“ prekių). Verslininkai, prieš sudarydami sutartis su vartotojais, turės pateikti jiems priminimą apie garantiją pagal įstatymą (teisinę garantiją) ne tik prekėms, bet ir skaitmeniniam turiniui bei skaitmeninėms paslaugoms. Parduodant skaitmeninių elementų turinčias prekes, vartotojams turės būti pateikta informacija apie prekių funkcionalumą, suderinamumą ir sąveikumą;
- elektroninėje prekyvietėje (el. platformoje) vartotojui turės būti pateikta aiškiai ir suprantamai ši informacija:
 - bendroji informacija apie pagrindinius parametrus, pagal kuriuos nustatomas vartotojams siūlomų produktų reitingas (eiliškumas) pagal paieškos užklausą;
 - tai, ar prekes, paslaugas arba skaitmeninį turinį parduoda verslininkas. Ši informacija bus pateikiama pagal pardavėjo pateiktą deklaraciją (t. y. elektroninės prekyvietės paslaugų teikėjas neturės pareigos patikrinti pardavėjo statusą);
 - tai, kad vartotojų apsaugos reikalavimai netaikomi sutarčiai, kai prekes, paslaugas arba skaitmeninį turinį siūlantis asmuo nėra verslininkas;
 - jeigu reikalinga, pardavėjo ir elektroninės prekyvietės paslaugos teikėjo įsipareigojimų paskirstymas – t. y. už kurių sutartinių pareigų vykdymą atsakingas pardavėjas, o už kurių – elektroninės prekyvietės paslaugos teikėjas. Pažymėtina, kad pardavėjo ir elektroninės prekyvietės paslaugos teikėjo sutartis negali pakeisti įstatymuose ar ES teisės aktuose nustatytų elektroninės prekyvietės paslaugos teikėjo ir pardavėjo pareigų.

- detalizuojamos (papildomos) verslininko ir vartotojo pareigos, kai vartotojas įgyvendina teisę atsisakyti sutarties, susijusios su skaitmeninio turinio teikimu. Nustatoma verslininko pareiga laikytis vartotojo asmens duomenų apsaugos reikalavimų, visų pirma, nustatytų Bendrajame duomenų apsaugos reglamente;
- nustatyti papildomus kriterijus, į kuriuos reikia atsižvelgti, taikant atsakomybę už teisės aktų, reglamentuojančių vartotojų teisių apsaugą, pažeidimus. Skiriant įspėjimą ar baudą, reikės atsižvelgti į pažeidimo pobūdį, sunkumą, mastą ir trukmę, verslininko gautą finansinę naudą ar išvengtus nuostolius bei į atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes;
- siekiant užtikrinti, kad už ES vartotojų interesų apsaugos teisės aktų pažeidimus pagal Reglamentą (ES) 2017/2394 (t. y. už plačiai paplitusius pažeidimus ir už Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus, kuriems taikomas koordinuotos tyrimo ir vykdymo užtikrinimo priemonės), būtų taikomos veiksmingos ir proporcingos sankcijos, skirtos atgrasyti nuo tokių pažeidimų, numatoma, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba už tokius pažeidimus galės skirti baudą iki 4 procentų verslininko metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais atitinkamoje valstybėje narėje ar valstybėse narėse. Jeigu verslininkas nepateikia informacijos apie savo metines pajamas, jam gali būti skiriama bauda iki 2 milijonų eurų;
- atsižvelgiant į tai, kad produktų, parduodamų tapačiomis arba panašiomis pakuotėmis, sudėtis arba savybės kartais skiriasi nuo tų pačių produktų kitose ES valstybėse narėse ir vartotojus gali klaidinti ir paskatinti priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jie nebūtų priėmę, todėl nesąžininga komercinė veikla bus pripažįstama bet kokios prekės pateikimas, siūlymas ar pardavimas vartotojams Lietuvoje kaip tapačios kitose ES valstybėse narėse parduodamai prekei, nors tos prekės sudėtis ar savybės reikšmingai skiriasi, išskyrus atvejus, kai tai pagrįsta teisėtomis ir objektyviomis priežastimis (pavyzdžiui, nacionalinės teisės nuostatomis, vietine ar sezonine žaliavų pasiūla, savanoriška strategija, siekiant didinti galimybes maitintis sveikai ir maistingai);
- papildomas klaidinančios komercinės veiklos, kurios nereikia įrodinėti, sąrašas:
 - paieškos rezultatų pagal vartotojo interneto paieškos užklausą pateikimas, aiškiai neatskleidžiant apmokėtos reklamos ar jokio mokėjimo, kuriuo siekiama aukštesnio produktų reitingo paieškos rezultatuose;
 - bilietų į renginius, kuriuos komercinės veiklos subjektas įsigijo naudodamasis automatizuotomis priemonėmis, kad išvengtų nustatytų bilietų, kuriuos asmuo gali nusipirkti, kiekio apribojimų arba kitų taisyklių, taikomų bilietų pirkimui ir pardavimui, pardavimas vartotojams (perpardavimas);
 - skelbimas, kad atsiliepimą apie produktą pateikė vartotojai, kurie iš tikrųjų juo naudojami ar jį įsigijo, komercinės veiklos subjektui nesiimant pagrįstų ir proporcingų veiksmų patikrinti, ar atsiliepimus pateikė tokie vartotojai;
 - pateikimas ar pavedimas kitam juridiniam arba fiziniam asmeniui pateikti neteisingus vartotojų atsiliepimus arba rekomendacijas, vartotojų atsiliepimų arba rekomendacijų socialinėse medijose iškraipymas, siekiant reklamuoti produktus.
- nustatyti, kad vartotojai, nukentėję nuo nesąžiningos komercinės veiklos, turi teisę į žalos atlyginimą, kainos sumažinimą arba sutarties nutraukimą, atsižvelgiant į nesąžiningos komercinės veiklos sunkumą ir pobūdį, vartotojo patirtą žalą ir kitas reikšmingas aplinkybes. Vartotojas, siekdamas įgyvendinti nurodytas teises, turės pateikti toki

reikalavimą Vartotojų teisių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka (t. y. dėl tokio reikalavimo bus sprendžiama vartojimo ginčų neteisminio sprendimo tvarka).

Derinimas:

- derinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Informacinės visuomenės plėtros komitetu, Nacionaline teismų administracija. Informacinės visuomenės plėtros komitetas pastabų neturėjo. Pastabos, anot Teisingumo ministerijos, su institucijomis buvo suderintos darbo tvarka, likusios Nacionalinės teismų administracijos pastabos (be kita ko, dėl sąvokų apibrėžties, sankcijų taikymo) įvertintos derinimo pažymoje;
- projektai taip pat buvo pateikti vartotojų asociacijoms (Lietuvos vartotojų organizacijų aljansui, Nacionalinei vartotojų konfederacijai) ir verslo organizacijoms (asociacijai „INFOBALT“, asociacijai „Investors‘ forum“, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos prekybos įmonių asociacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai, Lietuvos verslo konfederacijai ir Lietuvos tiesioginės prekybos asociacijai). Vartotojų asociacijos pastabų neturėjo. Dėl gautų Lietuvos prekybos įmonių asociacijos, Lietuvos verslo konfederacijos, asociacijos „INFOBALT“ išvadų Teisingumo ministerija organizavo nuotolinį pasitarimą, kurio metu dauguma verslo asociacijų pateiktų pastabų buvo suderintos darbo tvarka. Dėl likusios Lietuvos prekybos įmonių asociacijos pastabos (nepitaria nuo 1 iki 3 metų pailginti terminą, kuriam nesuėjus verslininkas laikomas padaręs pakartotinį pažeidimą), Teisingumo ministerija pažymi, kad būtų pasiektas veiksmingas atgrasomasis poveikis, 1 metų pakartotinumą, kaip atsakomybę sunkinančios aplinkybės, terminas neužtikrintų ES direktyvos tinkamo įgyvendinimo, todėl siūlo iki 3 metų pailginti pakartotinumą, kaip atsakomybę sunkinančios aplinkybės, terminą. Be to, atkreipia dėmesį į tai, kad Konkurencijos įstatyme yra nustatytas 7 metų pakartotinumą, kaip atsakomybę sunkinančios aplinkybės, terminas;
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė esminių pastabų neturėjo, teikia tikslinamojo pobūdžio pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

Dalykinio vertimo išvada: siūlytina klausimą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje, kaip plačiau pristatytiną, prieš tai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. +37070663789, el. p. saulius.gaigalas@lr.lt